

Ledenvergadering met bestuurswisseling en boeiende lezing

De algemene ledenvergadering vond dit jaar plaats op 10 maart 2015 in 'De Oude Smidse' in Westernieland. In zijn dankwoord noemde Koos Koop de gedrevenheid waarmee aftredende voorzitter Evert Smink zich voor Wierde & Dijk heeft ingezet. Het besturen was niet altijd eenvoudig; zo is er een periode geweest waarin het bestuur uit slechts 4 personen bestond en alle werkzaamheden naast die voor het eigen bedrijf gedaan moesten worden. Zijn beleving van de natuur heeft hij onder meer breder uitgedragen via de Nieuwsbrief en Koos sloot af met de hoop dat Evert zijn verwondering voor de natuur behoudt.

Koos overhandigt afscheidscadeau aan Evert

Penningmeester Hennie Hamminga nam na 8 jaar afscheid van het bestuur en heeft al die jaren de omvangrijke financiële zaken van de vereniging met veel zorg onder haar hoede gehad. Ook was zij actief in enkele commissies. Tot het bestuur zijn toegetreden: Piet Glas en Fred de Ruiter.

De avond werd afgesloten met een lezing over "Meetstation Lutjewad". Deze werd gegeven door prof. dr. Harro A.J. Meijer van het Centrum voor Isotopen Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (www.rug.nl/cio). Daar zijn twee onderzoeksgebieden: bestudering van de wereldwijde koolstofcyclus en de klimaatgeschiedenis. Hulpmiddel daarbij is de 60 meter hoge meetmast voor atmosferische broeikasgassen op de Ommelanderzeedijk bij Hornhuizen. Hij vertelt welke metingen worden gedaan en wat er met de gegevens gebeurt. Hij laat o.a. zien hoe de toename van CO₂ van de afgelopen 1 ½ eeuw in de atmosfeer samenhangt met het gebruik van fossiele brandstoffen. De mens produceert 10.000 kg CO₂ per persoon per jaar!

Hennie geeft een toelichting op de jaarrekening

Tot slot geeft hij de verklaring voor de naam van meetstation 'Lutjewad': op een prachtige zeekaart uit de 18e eeuw wordt een zandplaat ten noorden van Hornhuizen zo genoemd.

Agenda

Vrijdagavond 19 juni
Midzomerwandeling in Holwierde

Informatie over deze activiteit leest u in deze Nieuwsbrief en op www.wierde-en-dijk.nl

Kilo's en keuzes

Ik ben ruim vijftig jaar oud en zo'n dertig jaar boer en ben daarmee van de eerste generatie boeren die helemaal met kunstmest en chemie zijn opgegroeid. Waar mijn vader daarvan alleen de voordelen zag, zie ik beslist ook de nadelen. Maar als je uit een tijd komt dat je alles met het handje en het krabbertje moet doen, als je personeel wegrent van dat geestdodende werk op de boerderij (en ander geestdodend werk vindt in de fabrieken in Delfzijl) en als je productie per koe en per hectare spectaculair stijgt, snap ik dat wel, van die voordelen zien. Toen ik in de jaren tachtig begon mee te draaien begonnen de eerste landbouw-

overschotten te ontstaan (jaja!) en kwam er een tijd van bezinning. De overheid probeerde greep op de nadelige gevolgen van de groei te krijgen (mestwetgeving, quoteringen, regelgeving inzake spuitmiddelen enz.), maar er zit blijkbaar een bepaalde traagheid in het landbouwsysteem, want door middel van 'fijnafstelling' zijn we nog steeds in staat om de landbouwproductie gelijk te houden of te verhogen. Chemische middelen, plantvoeding, specifiek gemengde kunstmestsoorten, krachtvoerders en moderne technieken als GPS zijn daarbij onontbeerlijk. Denken we. Hopen we. Maar ik weet ook dat we wel wat verliezen. De percelen monoculturen zijn de dood in de pot voor iedereen die veren heeft, alle plantjes die niet tot het

monogewas behoren, worden 'meegenomen' door de onkruidbestrijding en wat er in de grond verdwenen is aan leven weten we niet eens. We zitten als boeren in een systeem, waarbij het tragische is: met elke liter melk die we extra produceren, met elke kilo kip extra die we uit die schuur kunnen halen, met al die kiepwagens vol bieten die we meer van het land af halen, daalt de prijs voor het product – al onze inspanningen leiden tot niets. Of het moet al zijn tot een waanzinnige keuze aan voedingsmiddelen voor weinig geld voor onze westerse consumenten. En dat is ook wat waard – toch?

Piet Glas

Grunn leeft!

Thema-avond over Groninger schuren vraagt om vervolg

Boeren en architecten over agrarisch landschappelijk bouwen

Agrarisch bouwen op een landschappelijk verantwoorde manier was het thema van een door Wierde & Dijk en St. Berlagehuis georganiseerde thema-avond voor boeren in Groningen. Wat houdt dat in, wat komt er bij kijken als je als boer een nieuwe schuur wil bouwen en wat zijn de financiële aspecten? Vier architecten waren uitgenodigd om op 8 april naar het Berlagehuis in Usquert te komen om hun licht te laten schijnen over dit thema en om met de in groten getale opgekomen boeren in de zaal hierover in discussie te gaan.

Inpassing in het landschap kan verschillende dingen betekenen. Karin Couwenbergh uit Engwierum legde aan de hand van een gerealiseerd project op een terp in Engwierum uit dat historische landschapslijnen, oude verbindingswegen en zichtlijnen naar en van het dorp van grote betekenis kunnen zijn voor de plaatsing van een nieuwe schuur op een bestaand erf.

Rob Hendriks uit Beilen beschreef een uitbreidingproject van een boerderij in Kloosterburen. Wat voor afwegingen moeten gemaakt worden op een erf met diverse historische gebouwen, grenzend aan een sla-perdijk, omzoomd door oude bomen,

maar met een beperkte ruimte voor uitbreiding? Pieter Brink uit Meppel liet aan de hand van een door hem ontworpen aardappelloods in Leens zien hoe een moderne schuur ingepast kan worden in het landschap. Hij maakte gebruik van een lichtgrijze kleur waardoor het gebouw, in tegenstelling tot donkergroene loodsen, beter opgaat in het landschap.

Architect Jan Giezen kiest een weg die uitdrukkelijk aansluit bij de bouwtraditie van de Groninger boerderij en liet dat zien met gerealiseerde voorbeelden uit Pierburen en Godlinze.

In de daaropvolgende discussie onder de deskundige leiding van Alina

Kiers, kwam verschillende malen de tegenstelling tussen standardschuren en door architecten ontworpen schuren aan de orde. Wat is het bezwaar tegen een 'catalogus schuur' en wat is de toegevoegde waarde van een architect? In welke gevallen is het raadzaam om een architect in te schakelen en hoe vind je een architect die bij je past? Wat zijn de financiële consequenties? In de praktijk blijkt dat veel architecten samenwerken met bekende schurenbouwers in het Noorden. Een van de aanwezige boeren -die bij de bouw van een loods met een architect samenwerkte- gaf als advies aan zijn collega's: "Vraag niet naar wat een architect kost, maar vraag je af wat het bouwen van een mooie schuur je waard is."

Als vervolg op deze avond zullen er in het Berlagehuis nog meer activiteiten in het kader van agrarisch landschappelijk bouwen worden georganiseerd.

Uitvoering Agrarisch Natuurbeheer 2016 gestart

Informatieavonden

Op 13 november 2014 is het "Agrarisch Natuur- en Landschapscollectief Midden-Groningen" formeel opgericht. Wierde & Dijk vormt samen met de agrarische natuurverenigingen 'Meervogel', 'Slochteren' en 'Ons Belang' dit Collectief. Via deze organisatie vindt vanaf 2016 het gesubsidieerde agrarisch natuurbeheer plaats. De deelnemende agrariërs sluiten dan niet meer rechtstreeks een beheercontract af met de overheid, maar doen dit met het Collectief. Het Collectief bundelt alle individuele beheercontracten tot één contract met de overheid: een gebiedsaanvraag. Ter voorbereiding van deze gebiedsaanvraag zijn er in februari 2015 door het Collectief enkele informatieavonden georganiseerd voor de agrariërs. Daarop werd aangegeven wat de veranderingen zijn, maar kwam ook naar voren dat er nog veel onzekerheden zijn waarover de overheid nog geen definitieve beslissing heeft genomen. Ook bleek dat de grenzen van het kerngebied waarin gesubsidieerd natuurbeheer kan plaatsvinden zijn aangepast. Enkele waardevolle beheereenheden vallen daardoor in de toekomst buiten het gebied.

Voorintekening

Ter onderbouwing van de gebiedsaanvraag heeft elke agrarische natuurvereniging de wensen van de deelnemers voor 2016 en volgende jaren geïnventariseerd. Wierde & Dijk organiseerde daartoe een zogenaamde 'voorintekendag' op 9 april jl. in Usquert. Daarop bleek dat er meer wensen zijn dan het -ten opzichte van voorgaande jaren afgenomen- budget toelaat. Op basis van o.a. ecologische criteria, dat wil zeggen dat percelen die het meest kansrijk zijn voorrang krijgen, is door Wierde & Dijk een voorstel gedaan aan het Collectief. In de loop van mei zal het Collectief de gebiedsaanvraag indienen bij de provincie. Hierin zijn alle wensen in samenhang met elkaar beoordeeld en getoetst aan het beschikbare budget.

Maatpakketten

Het Collectief Midden-Groningen zet voor het akkervogelbeheer in op aangepaste beheerpakketten. De landelijke pakketvoorwaarden zijn zodanig aangepast dat zij in de praktijk ook goed aansluiten bij de ervaringen in de praktijk en de wensen van de beheerder. Zo is er de laatste jaren overlast van distels

in de beheereenheden; de aangepaste voorwaarden houden hiermee rekening. Naast de beheereenheden die ook al in het oude stelsel golden, zoals percelen voor broedende vogels en percelen voor vogels die overwinteren of doortrekken, is er nu ook de mogelijkheid een pakket af te sluiten voor 'Kruidenrijke akkerranden'. Deze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels en andere diersoorten. De kruiden kunnen bovendien de natuurlijke vijanden aantrekken van de plaaginsecten in het gewas en daarmee bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding. Daarmee zijn zij een voortzetting van de tot op heden toegepaste "FAB-randen". Voor het weidevogelbeheer (Crangeweer) zet het Collectief in op de 'zwaardere' pakketten aangezien deze naar verwacht de meeste ecologische meerwaarde hebben.

Nieuw Bestuur

Staan van links naar rechts:
Koos Koop, Catrienus Rouwé,
Piet Glas, Attie Bos, Fred de Ruiter
Zittend van links naar rechts:
Anneke Flach, Joke Hellenberg

Pilot Zomertarwe en stoppel gaat van start

Wierde & Dijk kan samen met Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen (ANOG) de pilot "Zomertarwe en stoppel" gaan uitvoeren. Overleg hierover met de provincie èn een subsidieverzoek hebben succes gehad: de provincie deed onlangs de toezegging voor een groot deel van de projectsubsidie. Het gaat hierbij om een pilot voor een "Akkervogelvriendelijk bouwplan met zomergraan en overwinterende stoppels".

Aanleiding en doel

De onkruiddruk -vooral van distels- zorgt de afgelopen jaren in toenemende mate voor problemen in de beheereenheden met SNL-akkervogelpakketten. Wierde & Dijk heeft daarom samen met ANOG ideeën uitgewerkt om te komen tot een teeltplan dat praktisch is voor de boer èn goed is voor de vogels. Eén van de ideeën waarop deze pilot is gebaseerd, is de kennis dat vogels beter gedijen in minder intensieve teelten. Het graan wordt daarom 50% minder dicht gezaaid maar wèl geoogst. De stoppel blijft echter tot begin maart staan. In de pilot wordt verder nagegaan hoe met een minimale inzet van chemie en minimale grondbewerking toch een aantrekkelijk biotoop voor akkervogels is te creëren. Het doel van de pilot is om een vogelakker te ontwikkelen die op een effectieve en relatief goedkope wijze is in te passen in de bedrijfsvoering van de verschillende Groningse regio's.

Onderzoek

Wierde & Dijk en ANOG hebben aan Plant Research International van de Wageningen Universiteit gevraagd om een onderzoeksplan op te stellen voor de pilot. Het onderzoek wordt uitgevoerd op 9 bedrijven verdeeld over Hogeland, Oldambt en Veenkoloniën. De percelen worden 3 jaren achtereen gevolgd om de opbouw van de (on)kruiddruk te meten. Ook zal er monitoring van akkervogels, insecten en zoogdieren in de winter en het broedseizoen plaatsvinden.

Voor de plantenmonitoring wordt hulp gevraagd; wilt u hieraan een bijdrage leveren dan kunt u contact opnemen met Trudy van Wijk (trudy@wierde-en-dijk.nl).

Nieuwe bestuursleden

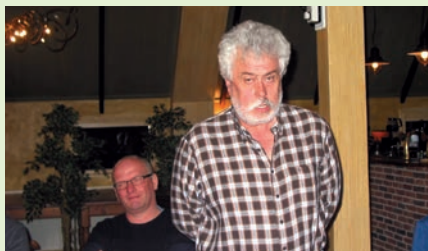

Mijn naam is **Piet Glas**, mijn beroep is boer. Onze (familie)boerderij ligt tussen Stedum en Loppersum alwaar in vroegere tijden de riviertjes Fivel en Delthe elkaar ontmoetten. Op deze fossiele Waddenbodem verbouwen we de bieten, granen, altijd wat experimentele of ouderwetse gewassen (dit jaar de

strogel Groninger boon) en draait in het bouwplan ook de pootaardappel mee, die we laten verbouwen door onze gespecialiseerde burens. Een deel van het bedrijf is biologisch. Naast het buitenwerk houden we twee schuren met vleeskuikens: één met scharrelkuikens (met overdekte uitloop, goed voor één ster van de Dierenbescherming) en één met biologische kuikens (waar de dieren naar buiten gaan en drie sterren krijgen). In de alledaagse drukte vergeet je wel eens te kijken en te luisteren naar alles wat zich in de randjes, slootjes, bosjes en hoekjes afspeelt. Toch is dat de moeite waard. En dat maakt dan weer Wierde en Dijk zo waardevol.

Piet Glas

Ruim tien jaar geleden waren mijn vrouw Joan en ik voor het eerst in Groningen. Het was winter, het miezerde en we waren direct onder de indruk van het land. We werkten beiden voor de gemeente Rotterdam en woonden in Schiedam. Maar hier wilden we zijn. Dat is gelukt. Sinds 2009 waren we dubbelwoners met een huisje in Molenrij. En na verkoop van ons huis in Schiedam in 2014 wonen we nu permanent in onze school in Westernieland. Al snel werden we lid van Wierde en Dijk omdat we geven om dit gebied en omdat de vereniging een mooie combinatie heeft van boeren- en burgerleden. We willen ons graag inzetten voor de streek

waar we nu wonen en daarom heb ik gereageerd op de oproep voor nieuwe bestuursleden voor de vereniging. Ik heb een (steden)bouwkundige opleiding gedaan en heb diverse managementfuncties vervuld bij de gemeente Rotterdam.

Fred de Ruiter

Aankondiging activiteiten

Vrijdagavond 19 juni Midzomerwandeling Nansum – Eemsdijk

De midzomerwandeling vindt dit jaar plaats ten noorden van Holwierde, gelegen in het oosten van het Wierde & Dijk gebied. We verzamelen op het erf van 'Klein Wierum' van de familie Bos om 19.30 uur. Vanaf hier lopen we naar de Eemsdijk en werpen een blik op de Eems. Via Nansum en een maaipad van het Waterschap komen we weer terug op de boerderij.

Onderweg lopen we langs de diverse bloemenranden die Bart Bos heeft ingezaaid. We sluiten de avond af met een drankje.

'Klein Wierum' is gelegen aan Dijkweg 25, 9905 TD Holwierde en bereikbaar door ten noorden van Holwierde vanaf de N997 (Hogelandsterweg) de Uiteinderweg in te gaan. Sla dan rechtsaf bij de wegver-smalling richting de NAM.

Bijeenkomsten

Voorjaarsexcursie met bloeiende bollenpracht

Een echte voorjaarsdag is het tijdens de excursie op 18 april naar Domies Toen in Pieterburen: koud maar zonovergoten. Jan Jaap Boehlé, tuin-beheerder van deze tuin, leidt ons rond langs de vele börgbloumkes of stinzenplanten. In de periode 1650-1750 zijn deze bolgewasjes verzameld in vooral Midden/Zuid Europa en Klein Azië. Ze zijn aangeplant bij stinzen, steenhuizen, en hebben zich hier verspreid. Ook in veel oude boerderijtuinen komen ze nu voor. In Domies (dominees) Toen, een landschapstuin van 150 jaar oud, staan nagenoeg alle bekende stinzenplanten. De blauwe scilla's zijn op 18 april bijna uitgebloeid, maar vele andere zijn op hun hoogtepunt. We leren het verschil tussen holwortel en voorjaarshelmbloem en zien in één oogopslag een geel tapijt van 3 soorten sleutelbloemen samen met de

gele anemoon. Kievitsbloem en gulden boterbloem staan massaal langs de vijver en de dichtersnarcis bloeit in het nog prille speltakkertje. En er is nog veel meer moois; te veel om op te noemen. Aan het eind van de rondleiding proeven we van het nog frisgroene daslookblad. Het is de moeite waard om later in het seizoen de dan bloeiende planten te gaan bekijken.

Nieuwjaarsbijeenkomst onder winterse omstandigheden

Op 24 januari 2015 was de Nieuwjaarsbijeenkomst in Warffum. Eerst een wandeling naar Breede door een zonnig, besneeuwd landschap. Tijdens de koffie vertelde Jan de Boer over de bijzondere wierde waar Warffum op gelegen is: een van de hoogste van Groningen en niet met een radiaal, maar met een evenwijdig lopend stratenpatroon. Daarna liepen we langs enkele van de vele monumentale gebouwen die Warffum rijk is zoals villa Vriesenstein, Het Voogdhuys, voormalig gemeentehuis, kerk en pastorie. We sloten de bijeenkomst af met een kop erwtensoep in het Museumcafé van openluchtmuseum het Hoogeland.

Thema-avond aardappelen

De aardappel is echt meer dan die gladde knol die we in plastic zakken in de supermarkt aantreffen en naast vastkokend en kruimig is er heel wat meer te onderscheiden aan de ons zo vertrouwde knol. Dat werd ons duidelijk gemaakt tijdens de thema-avond aardappelen op 19 februari 2015 in Hornhuizen, die bestond uit een viertal lezingen en een proeverij. Eerst hoorden we van Hans Biemond

en Cato Gaaikema wat er allemaal komt kijken bij de veredeling en vermeerdering van aardappelen. Veel onderzoek wordt gedaan naar aardappelen met specifieke eigenschappen of naar rassen die geschikt zijn voor een bepaald land. Veredelaars en handelsfirma's werken hierbij samen zoals we zagen in de presentatie van HZPC-er Robert Graveland. Paarsblauwe en rode aardappelen, zeer smaakvolle aardappelen, aardappelzetmeel voor 3D-printen; de aardappel is meer dan een anonieme koolhydraatbron op ons bord. Erik Wong vertelde tot slot over de speciale, soms oude, rassen die de Vier Parmentiers op de markt brengen en verzorgde de proeverij.

Winnende foto's te zien in Uithuizen

Tot eind mei 2015 zijn de winnende foto's van de fotowedstrijd 'Lijnen in het landschap' te zien in de bibliotheek in Uithuizen. Van juni tot en met september hangt de tentoonstelling in ziekenhuis Delfzicht in Delfzijl.

Contactpersonen Wierde & Dijk

Bestuursleden:

Attie F. Bos (0595) 57 21 07
Anneke Flach (0595) 52 85 76
Piet Glas (0596) 55 12 44
Joke Hellenberg (0595) 43 17 66
Koos Koop (06) 54 24 71 81
Catrienus Rouwé (050) 304 92 83
Fred de Ruiters (0595) 43 96 69

attie.bos@t-men.nl
anneke@wierde-en-dijk.nl
pietglas@eikemaheert.nl
joke@wierde-en-dijk.nl
kooskoop@hotmail.nl
catrienus@wierde-en-dijk.nl
fredderuiters@planet.nl

Projectmedewerkers:

Clara Prins (0594) 59 10 39
Sieger Wiersma (06) 49 76 39 23
Trudy van Wijk (06) 46 08 11 28

clara@wierde-en-dijk.nl
sieger@natuurboerenlandschap.nl
trudy@wierde-en-dijk.nl

Postadres:

Postbus 25, 9965 ZG Leens E: info@wierde-en-dijk.nl W: www.wierde-en-dijk.nl

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen.

Nummer 29, april 2015

Redactie: PR-commissie Wierde & Dijk
Vormgeving: Fenatic, Oostwold
Druk: De Marge, Groningen

ISSN: 1879-4408